

СЭКП ТЫВА ОБКОМУНУҢ ҮШКҮ ПЛЕНУМУ

СЭКП ТК-ның июнь Пленумунуң түннелдери болгаш 1954 чылда бедик дүжүттү өстүрериниң, мал чөмнөрин белеткээриниң болгаш көдээ ажал-агый продуктуларының белеткелдериниң планын күүседирин хандыяр талазы-биле областың партия организациязының сорулгалары

СЭКП Тыва обкомунун бирги секретары эш С. К. Токаның илеткели

(Уланчымы. Эгези 2-ги арында).

II. Малды чөмнөр-биле хандыяр хемчеглер дугайында

СЭКП ТК-ның июнь Пленумунуң доктаалында мал ажылынга быжыг чөм суурну тургузарына өзгөчө кичээлгөй салынган. Чөм-суурнуң чет-пезинден мал ажылынга улуг когарал чедирген эрткен чылдык частырыгыларын болдурбазын партия негеп турар. Ол бистинч облуска база-ла долузу-биле хамааржыр, чүге дээр-ге, колхозтарның болгаш совхозтарның хөй кезин тарымал мал чөми культураларының бүдүрүлгезиниң планын чүглө күүсетпээн эвес, харын-даа бөдүүн чөмнөрдү өздүктү кылаары күүселдизин дээш эзулг демиселди чорутуунар, партияның болгаш чазактын шийтпирлерин боттандырып дээш харысалгалыг болур чорукту утканнар.

Мал ажылының хөгжүлгезиниң чедишкенин чүнүң-даа мурунунда быжыг чөм-суурну тургузарындан, малды эки шынарлыг кажалар-биле хандыраарындан болгаш байлак одаларын шы ажыгдарындан хамааржыр. Ыңчалзажок, бо чылдык чыгыс болгаш хөй чылдыг сизген тарырының планын чүглө ийн районнар— Сүт-Хөд болгаш Каа-Хем күүсеткен Барын-Хемчик, Кызыл, Чөөн-Хемчик районнарның колхозтары болгаш МТС-тери бүгү мал чөми культураларын тарып талазы-биле даалганы үскөт, Улуг-Хем, Таңды, Бий-Хем, Тес-Хем база Эрзин районнарның колхозтары сизген болгаш көрөөл-доттар талазы-биле планын күүсетпээн.

Мал чөми культураларын тарып талазы-биле даалганы чүглө күүседир эвес, харын-даа ажыр-күүседир долу арга биске турган-на болгай. Хамык учур болза, районнарның, колхозтарның, МТС-теринин болгаш совхозтарның хөй-хөй удурткучулары мал ажылынга быжыг чөм-суурну тургузары дээш харысалгалыг көрбөй турарында болур. Облуска өскөртөн сөөртүп кирген 307 центнер сизген үрезиннеринден колхозтар чүглө 201 центнерин салдып алган. Ылангыч Кызыл, Бий-Хем, Каа-Хем, Чөөн-Хемчик районнарның көдээ ажал-агый артыларының удурткучулары ол хөрекке харысалгалык чок болганнар.

1954 чылдың июнь 1-де турганы биле алгыра, областың колхозтарында инектерин баш санын өстүрериниң планы чүглө 95, 5 хуу база совхозтарда—97,4 хуу күүсетинген. Ылангыч Эрзин, Бий-Хем, Барын-Хемчик, Каа-Хөд, Сүт-Хөд, Кызыл, Каа-Хем, Улуг-Хем районнарда хөрекке эки эвес болуп турар. Ында партия, совет болгаш көдээ ажал-агый органнары мал ажылынын хөгжүлгезиниң планынын күүселдизин дээш эзулг демиселди чорутуунар, партияның болгаш чазактын шийтпирлерин боттандырып дээш харысалгалыг болур чорукту утканнар.

Чижээлээрге, 1953 чылдың октябрь 1-ден бо чылдын июнь 1-ге чедир Улуг-Хем районунуң (СЭКП райкомунуң секретары эш Самба, райкүүскам догары эш Намчак) колхозтарында сүктүр малды өстүрериниң планын күүсетимейин турда-ла, 30 инекти эгээр хөрекке өлгөрүгөн, 70 инекти рынокка саткан болгаш өскө-даа сорулгаларга чарыдан. Ол-ла үедө Таңды болгаш Эрзин районнарның колхозтарында хөй-хөй инектер өлгөн болгаш самчыгдатынган. Инектин улуг хөрөшкүнү Бий-Хем, Каа-Хем, Кызыл районнарда база болдунган.

Ындыг болушкуну хөй кезинде көдээ ажал-агыйның область эргелели, чамдык СЭКП райкомнары, райкүүскамна база партия обкомунуң бюрөзү инектерин баш санын өстүрериниң планын күүседир дээш контролду багай организастап турганы биле, ол талазы-биле күрүнеге удур практиканы чорудуп турар кижилерге удур шийтпирлер хөмчеглерин албайн турары-биле тайылбырлатынар.

Хаванарның баш санын өстүрериниң күрүне планын күүседир талазы-биле ылангыч Улуг-Хем, Кызыл, Таңды, Каа-Хем, Бий-Хем районнарда дүвүрүзүнниң байдал тургустунган. Чижээлээрге, Улуг-Хем болгаш Кызыл районнарның хөй-хөй колхозтарында хаван өстүрер талазы-биле доктаатынган даалга чүглө 52—68 хуу күүсетинген, ол болза ук черлериниң партия, совет болгаш көдээ ажал-агый органнарының удурткучуларының талазындан мал ажылынын ол бедик орулгалыг алдыры чедир үнөлөөзиниң түннели болур.

Хаван ажылын хөгжүдери бистинч чамдык партияны удурткучулары-быс хөрекке албайн турар дугайын СЭКП Барын-Хемчик болгаш Бай-Тайга райкомнарның секретарылары эштер Сайчак болгаш Доржу колхозтарда төрүүр хаван бүрүзүндөн хаван одалары алдырынын планынын болгаш хөй кырында алганының дугайында айтырымга хары берип шыдавааны хөрекке турар.

1954 чылдың июль 1-де турганы биле алгыра, областың колхозтары мыйыстыг бода малдык баш санын өстүрериниң планын 105,6 хуу, хөй-хөй болгаш өшкүнү—107,8 хуу күүсеткен. Бир эвес көдээ ажал-агый артылары күрүнеге эгээр дугаарынын болгаш ылангыч садарынын планын күүседиринче колдууна-ам даа кирбээнин алып болза, үстүнде саннар ындыг-ла көргүзүлгүг эвес болгаш бистери кычпал-даа ожуурга тпаса. СЭКП обкомунуң пленуму мал ажылын хөгжүдери күрүне планын район, колхоз бүрүзүндө болгаш совхозтарга малдык бугу чүзүнериниң аялы-биле чугаа чокка күүседир дээш шийтпирлер хөмчеглерин алдыры обкомунуң бюрөзүндөн, райкомнардан, райкүүскамнардан, көдээ ажал-агый эргелелинде база совхозтар трестизинден негээр ужурулуг.

Сиген белеткелинин болгаш силос салышкынынын планын күүсеткеш, оон-биле мал ажылынын улам ынайгы хөгжүлгезинге чогуур байдалдарын тургузар төлөөдө, сизген кезер бүгү машиналарның септелгезин доп-доруан доозуп, оларын ажылдадып киирери, холдун четчир санын чөптү хөрекке белеткээр, сизген кезиделинде, силос салышкынынга көдээ инек-шайкыларын идел-кейлиг киирилгезин хандыраары, ажылдап кылырынын нормаларын база мал чөмнөри белеткээриниң доктааткан графиниң күүседирин болгаш ажыр күүседирин чедип алыры эргежок чугула. Холдун аргазы-биле сизген кезеринче колхозчуларын болгаш совхозтарын ажыкчынын массалыг үнүшкүнүн организастаары чугула. Ындыг турбу-же, эдээн хөй колхозтарын удурткучулары холдун четчир хөрекке белеткеейин, чүглө МТС-териниң техниканынга иделгезин дөптөп турар чүүл бар. Таңды районунуң Сталин аттыг колхозунуң даргазы эш Рудин сизгини хол каддыры-биле кесеп деп турары шуут меделгезин. Бай-Хаак МТС-тиң кол зоотехниги эш Быков чөмө колхозтарда хол каддыры-биле сизген кезер кижилерин планнап тургусканын бизин билбей турар. Ажал-хөрекке шак ындыг байдалды шийтпирли-биле көөр ужурулуг.

Бистинч облуска малдык баш санын кышкы үедө камгалап алдырынын эгээр чугула чүддериниң бирээзи малдык чыгыс кажалар-биле хандыраары болуру. Ындыг турбу-же, СЭКП-нин чамдык райкомнары, райкүүскамнар, областың көдээ ажал-агый эргелели, колхозтар тудуунуң талазы-биле область эргелели мал кажаларынын тудушкунунуң айтырыгы-ларын багай чорудуп, колхозчуларын, совхозтарын болгаш МТС-териниң ажылдакчыларын бо эгээр чугула улус ажал-агый сорулгалыг шийтпирлээринче конгуч багай мобилизастап турарлар.

Июнь 15-тиң медеэзи-биле алгыра, областың колхозтарында чүглө 29 кажалар туттунган азы планын 9-ла хуузу күүсетинген. Ынчаарга Бай-Тайга, Таңды, Бий-Хем болгаш Каа-Хем районнарның колхозтары амга чедир чангыс-даа кажалары тудуп дооспаан. СЭКП райкомнары, райкүүскамнар, колхозтар тудуунуң талазы-биле область эргелели шыда-ларының тудушкунунуң айтырыгы-ларын багай чорудуп, колхозчуларын, совхозтарын болгаш МТС-териниң ажылдакчыларын бо эгээр чугула улус ажал-агый сорулгалыг шийтпирлээринче конгуч багай мобилизастап турарлар.

Июнь 15-тиң медеэзи-биле алгыра, областың колхозтарында чүглө 29 кажалар туттунган азы планын 9-ла хуузу күүсетинген. Ынчаарга Бай-Тайга, Таңды, Бий-Хем болгаш Каа-Хем районнарның колхозтары амга чедир чангыс-даа кажалары тудуп дооспаан. СЭКП райкомнары, райкүүскамнар, колхозтар тудуунуң талазы-биле область эргелели шыда-ларының тудушкунунуң айтырыгы-ларын багай чорудуп, колхозчуларын, совхозтарын болгаш МТС-териниң ажылдакчыларын бо эгээр чугула улус ажал-агый сорулгалыг шийтпирлээринче конгуч багай мобилизастап турарлар.

Июнь 15-тиң медеэзи-биле алгыра, областың колхозтарында чүглө 29 кажалар туттунган азы планын 9-ла хуузу күүсетинген. Ынчаарга Бай-Тайга, Таңды, Бий-Хем болгаш Каа-Хем районнарның колхозтары амга чедир чангыс-даа кажалары тудуп дооспаан. СЭКП райкомнары, райкүүскамнар, колхозтар тудуунуң талазы-биле область эргелели шыда-ларының тудушкунунуң айтырыгы-ларын багай чорудуп, колхозчуларын, совхозтарын болгаш МТС-териниң ажылдакчыларын бо эгээр чугула улус ажал-агый сорулгалыг шийтпирлээринче конгуч багай мобилизастап турарлар.

Партия болгаш чазак мал ажылынын продуктулуун күштүгү-биле көндүрерин, эгт, сүт, дүк бүдүрерин көндүрерин негеп турар. Бо сорулгалык чедишкенин шийтпирлээринге малдык чайгы азыралын үлегерлиг организастаары чугула рольду ойнаар ужурулуг. Дүн-хүнүн одаларынынын, турум-лагер ажалдакчыны болгаш ногаан чөмнөр-биле немесде чөмөрлөгүн ажылап тургаш, инектерин шыа саарыны дугайында, бызааларын эмзирбейин хун-дө үшдөрт катап саалданы чорудар, одаларын чөп ажыглаар болгаш өскө-даа айтырыллар дугайында хөмчегдерин чорудар. Ындыг турбу-же, бо хөмчеглер областың колхозтарынын хөй нуруунунда чорутунмай турар. Чижээ, Каа-Хем районда чүглө «Октябрь 14 чыл», Таңды районда «Революциянын чалбыжы» колхоз-

тарда инектерин бызааларындан чарып саап турар болгаш Кызыл районда чүглө ийн колхозтарда 20—20 инектерин ындыг саалдага тургускан. Бий-Хем районунуң «Кызыл тараачи» колхозунда 222 инектерин саалдага чүглө 50 инекти тургускан. Ам ында инек саалдазынын талазы-биле организастыг хөй чөптөстөр тур-за-даа, продуктулуг чорук дыка бедизин. Чижээ, саанчылар эштер Бичин-урут, Ефимова, Екименко олар хунде инек бүрүзүндөн-не 10 литр сүттү саап ат турарлар, а «Красуля» деп шолалы инек мурунунда турганындан ийн катап хөй—хүн-бүгү 20 литр сүттү берип турар апарган.

Продуктулуг чорукту бедидер талазы-биле партия болгаш чазактын айтышкынын күүседиринге колхозтарын, совхозтарын чамдык удурткучуларынын болгаш көдээ ажал-агыйның тускай эртемниглериниң харысалгалык чок болуп турарынын түннелинде, сүт саалдазы, ылангыч Эрзин, Бай-Тайга, Сүт-Хөд районнарда конгуч кулу болушаан турар. Совхозтар бизин инектерин бызааларындан чарып саарынын айтырыгын оожум шийтпирлеп турарлар. Совхозтар трестизиниң удурткучулары, ылангыч кол зоотехник Сахо саалдага чөмө инектерин тургусканын бизин билбестер.

СЭКП обкомунуң II-ги пленумунуң шийтпирлеринде 5 муң инектерин бызааларындан чарып саарыны тургузар деп айтышкын бердинген. Ам фактылар болза, бо айтышкынын районнарын хөй нуруунда эгээр багай күүседип турарын чугулап турар. Чижээ, Чөөн-Хемчик районунуң Жданов аттыг колхозунда 88 инектерден чүглө 15 инекти бызаа чокка саап турар. Ынчаарга ол районда инек саалдазынын талазы-биле эки чижектер бар. Чижээ, Калинин аттыг колхозтун саанчызы эш Серенмаа болза, улуг инектер бизин бызаа чокка белең эдип берип турар, ам чүглө күштүгү үндүрер, оларын ындыг саалдага өөредирин чедип алыр хөрекке деп чугулап турар. Бо метод чүглө инектерин сүдүн көндүрүп эвес, харын база саанчыларын күш-ажылын чингедип турар. Чүге дизе ам олар бызаалар дээш сүрүшпес апарган. Багай чөмө болза, инек саалдазынын талазы-биле мурунук дуржулга конгуч кошкак нептеретиниң турары болур.

Мал ажылынын продукциянын, ылангыч сүтүнүгү үчүлдүнүгү херээ бисте конгуч багай болуп турар. Чоокта чаа Бий-Хем, Эрзин, Таңды болгаш Бай-Тайга районнарын чамдык колхозтарынга сүт саалдазынын үчүлдүнүгү хыналдазын чоруткан. Чамдык ажал-агыйларда саган сүттү 35 хууга чедир хун-бүрү меделгетпей турары хыналдадан көзүлгөн. Чижээлээрге, Бай-Тайга районунуң «Дөң Терек» колхозунга хыналдага чедир 68 инектерден хунде ортумаа-биле 118 литр сүт саап ат турар деп даңктылап турган, а хөрекке кырында 138,4 литр сүт саап ат турганын илээрзин.

Бисте чуртун хоо эвээш дүк бери турары билдингир болгай. Ол дүктү бүрүн чыгып алыр төлөөдө, хөй кыргылазын өй-шаанда чорудары чугула. Ындыг болза-даа, чамдык районнарын партия, совет болгаш көдээ ажал-агый органнары база МТС-тери бо чылын ол ажылды багай организастаан. Июнь 15-тиң байдалы-биле алгыра, областың колхозтарында хөй-хөй инектерин чүглө 65 хуузу ылыгыттыган. Бо чугула ажал Кызыл, Сүт-Хөд, Тес-Хем, Эрзин, Өвүр, Каа-Хем районнарда конгуч оозалдан, хөй-хөй чүглө 40—60 хуузу кыргытылган. Дүк кыргылазын эгээр чорударында МТС-тер колхозтарга улуг дузаны көргүзөр ужурулуг турбу-же, чамдык МТС-териниң директорлары бо айтырыгын шийтпирлээринге артыларга багай дузаалады турар. Чижээ, областың МТС-тери июнь 15-ге чедир электри-биле хөй кыргылазынын планын чүглө 39 хуу күүсеткен.

Фермалар ажылдакчыларынга таарымчалыг материал-амыдралдык байдалдарын тургуспайн турган, мал ажылын улам ынайгы хөгжүлгезинин айтырыгын чедишкенин шийтпирлеп шыдапас. Ындыг турбу-же, районнарын болгаш колхозтарын чамдык удурткучулары мал ажылынын фермаларында, одаларга барбас, хөй-хөй-хөй инек кадарчыларынын болгаш өскө-даа мал ажылдакчыларынын хөрекке белеткелдериниң дугайында сагыш салбайн турар. Чижээ, Таңды районунуң Ленин ат-

тыг колхозунуң хөй-хөй эш Лопсаң чап чакы одалар чайгы одарже көржөрине анаа дузаалаан болгаш со-луннар, аш-чөм чедип алыры-биле 30—40 километр черже боду чорукту ужурга таваржып турарынын дугайында чөптүгү хомудалды кылып турар. Шак ындыг хомудалды Чөөн-Хемчик районунуң Жданов аттыг колхозунуң хөй-хөй эш Ондар Хуна база кылаан.

Нийтиниң байлаан тургузуп турар кижилер дугайында шак ындыг байдалды доп-доруан узуткаар хөрекке. Колхозтарын, МТС-териниң, совхозтарын, партия райкомнарынын бол-

гаш райкүүскамнарның удурдукчуларынын хүлээлгези—удуртулганы мал ажылынын фермаларына, трактор, тудуг, сизген бригадаларынче, колхозчу, механизатор бүрүзүнче шуут чокушуладыр болур. Хөй-хөй бүрүзү эки дертинген өгүлү азы бажынык болзу, мал ажылынын ферма бүрүзүнче, хөвү болгаш трактор бригадаларына дертинген чунар-бажынык, кызыл-булуңтуг, эргежок чугула аш-чөм болгаш үлетпүр барааннарлыг ларектарлыг болуп дээш сагыш салыр хөрекке. Партия политиктиг ажылды боже мөңнээр ужурулуг.

III. Дүжүт ажаап алышкынын белеткээр болгаш чорудары

Дүжүт ажаап алышкынын көдээ ажал-агыйда ажылдык эгээр чугула, доозар чазазы болур деп СЭКП ТК-нын июнь Пленуму айтып турар. Бо ажылды өй-шаанда болгаш бедик шынарлыг чорударында тараа болгаш көдээ ажал-агыйның өскө-даа продуктулары күрүнеге дугаарынын планын чедишкенин күүседир, колхозтарын болгаш совхозтарын боттандырып эки шынарлыг үрезинери-биле, мал чөмнөри тараа, малды шыктыг болгаш бөдүүн чөмнөр-биле хандыраары, артыларын иштин ажал-агыйнын быжыраары болгаш колхозчуларын материалдык чаагай байдалын бедидери хамааржыр.

Бо эгээр чугула ажылдарын эрткен чылдан артык дүрген болгаш дээр күүседиринге бүгү аргалар бисте бар. МТС-тер бирги черинге техника-казы-биле дыка хандырттыган, оларда нарын сорулгаларын шийтпирлеп шыдаар механизаторларын, көдээ ажал-агыйнын тускай эртемниглериниң кайгамчыктыг кадрлары өскөн. Дүжүт ажаап алышкынын эгээр кыска хуусаада болгаш чидирг чокка чорударына, тараа белеткелдериниң планын хуусаа бенинде күүседиринге, харын күрүнеге хөй тарааны садарына бүгү чүүлдер бисте бар. Бар турар курлавырлары болгаш аргаларын чүглө бүрүн база шыа ажылдаары негетиниң турар.

Ынчалза-даа хөй-хөй колхозтар, совхозтар болгаш МТС-тер СЭКП райкомнарынын, райкүүскамнарнын, көдээ ажал-агый эргелелини, партия обкомунуң бюрөзүндө чок бооп турарынын хараазы-биле тараа ажаап алышкынын кампа-

ниязинга белеткелди багай чорудуп турар. Чижээлээрге, июль 1-ге чедир областың МТС-теринде болгаш совхозтарында комбайнар септелгезиниң планы чүглө 44 хуу күүсетинген. Ажаап алышкынын өскө машиналарын септээринче барык кирбээ. Бай-Хаак, Сарыг-Сеп, Кызыл-Мажалык болгаш Кызыл МТС-терде, «Өөк», «Барлык» болгаш «УТКА-нын 25 чылы» совхозтарда комбайнар септелгези онза багай чоруп турар.

Колхозтарда ажаап алышкын машиналарын септелгези база эки эвес чоруп турар. Июль 1-ге чедир жаткаларынын чүглө 40 хуузу, молотилкаларынын 54 хуузу, сортировкаларынын 70 хуузу, вялкаларынын 55 хуузу болгаш триерлеринин 82 хуузу белеткелтинген. Септелгезиниң шынарын экиждери негетинип турар. Таңды, Бий-Хем, Сүт-Хөд, Барын-Хемчик болгаш өскө-даа эдээн хөй районнарын колхозтарында машиналар септээр ажылды дендин багай тургускан.

Колхозтарда, МТС-терде болгаш совхозтарда дүжүт ажаап алышкынын белеткелдерин тургустунган ындыг байдал хөй-хөй партия, совет болгаш көдээ ажал-агый органнарынын ол чугула ажал-хөрекке ала-чактаарынашыкты киригиниң түннелинде болган. СЭКП обкомунуң бюрөзү болгаш обкүүскам, СЭКП райкомнары, райкүүскамнар, МТС-тер, совхозтар болгаш колхозтар июль 25-тен оозалдатпайн бүгү комбайнарнын, жаткаларынын, молотилкаларынын болгаш өскө-даа көдээ ажал-агый машиналарынын септелгезин доозар дээш эгээр хөмчеглерин алдыры эргежок чугула. Оон-биле кады комбайнарнын болгаш өскө-даа көдээ ажал-агый машиналарынын белеткелдерини шынарлыг оонза кичээлгөй салыр.

Ажаап алышкын эгелегине чедир комбайн агрегаттарын комбайнлар, трактористер болгаш өскө-даа ажылдакчылар-биле, тарааны сөөртүрүн үзүктөл чок хандыраар,

транспорт-биле четчелээриниң дугайында амдан эгелээш сагыш салыр хөрекке. Ажал чоруп турда ол черинге-ле тарааны дүжүрер тускай хөрекселдер-биле комбайн бүрүзүн дерип, а ол ышкаш бүгү шык тарааны доруан-на кургадырын хандыраар, тараанын бастыра-газы биле арылгашкынын аразынга үзүктелешкенин болдурбас хөрекке. Ону кылар төлөөдө, шыылыг шаңнарын болгаш тараа салыр шалаларын тудуун күштөлдер, кургадыкчыларынын септелгезин болгаш тудуун доозар хөрекке.

СЭКП райкомнарынын секретарлары, райкүүскамнарнын даргалары, МТС-тер болгаш совхозтар директорлары база көдээ ажал-агыйның тускай эртемниглерин колхоз, совхоз бүрүзүнче ажаап алышкын ажылдарын чорударынын шынарын дээш доктаамал контролду организастаар, ажаап алдынган хөвүларын өй-шаанда хүлээп алырын чедип алыр хүлээлгелин.

Районнарын партия, совет болгаш көдээ ажал-агый органнары тараа ажаап алышкынын доктаатынган хуусааларында доозар болгаш колхоз, совхоз база хуу ажал-агый бүрүзү тараа культураларын дугаарынын планын чугаажок күүсеткен турарын хандыраар, үрезинери, мал чөми болгаш өскө-даа фондударын хөрекке белеткээр урган турарын хандыраар дээш боттарынын күштөрүн таарыштыр тургузар ужурулуг.

Партия организациялары ажаап алышкына машиналарын үлегерлиг ажылдаарын чедип алырын, комбайнын агрегат бүрүзүнүн белеткелдин болгаш бастырылга үезинде ажылын контролга алдырын СЭКП ТК-нын июнь Пленуму негээр. Комбайнарнын үзүктөл чок ажылын хандыраары дээш үш—беш комбайнар бүрүзүнче партия болгаш совет активинден организакчыларын тускайлап бээрин сүмелеп турар.

Комбайнларнын ажылын чүглө сезонда ажылдааны-биле эвес, харын оларнын хун ооналдарын күүсеткенин, чүглө ажаап алган шалдыктын эвес, харын бастырган тараанын хөмчээлин барымдалап үнөлээр хөрекке деп Пленумун доктаатында айтып турар. Бастырган тарааны үзүктөл чок сөөртүрү-биле комбайнын агрегат бүрүзүнче чырк автотрашиназы азы 6—7 хуу-жактарынын мобилизастаары эргежок чугула.

Ажаап алышкынын бөдүүн машиналарын, молотилкаларын, холдун чөптөк-хөрекселдерин белеткээринче, колхозтарга шыгылыг шаңнаар, тараа шыгжаар черлерин болгаш оон-даа өскө чүүлдерин тудураарына ам онза кичээлгөй салза чогуур. Дүжүт ажаап алышкынын үезинде колхозтарга болгаш совхозтарга дузаламчы көргүзери-биле районнар төптөринден болгаш хоорайлардан тараа сөөртүр автоматшаларын болгаш ажалчын күжүн мобилизастаар дугайында СЭКП обкомунуң бюрөзү болгаш обкүүскам сагыш салыр хөрекке.

Ногаалар болгаш картофель ажаап алышкынынче белеткелди база калбартыры чугула. Ногаалар болгаш картофель белеткээр ужурулуг садыг организацияларын болгаш улуг-улуг бүдүрүлгелерин база интернаттарын колхозтарга, совхозтарга баш бурунгаар быжыглаары чугула. Ногаалар шыгжаарына хөрекке шыгжаар черлерин, ногаа дузаар саваларын болгаш өскө-даа чүүлдерин тудушкунуң болгаш септелгезин оожумдуңуң болбас.

(Төнчүзү 4-кү арында).

